

ÁDÁM TAMÁS

„Megosztó személyiségek vagyunk”
Beszélgetés Mezey Katalinnal¹

*Mezey Katalin
(A szerző felvétele)*

Kezdőként Nagy László, a költőóriás ismerte fel tehetségét Mezey Katalinnak. Nem állt be a sorba, így aztán nehezen indult írói-költői pályája. Ám a tehetség mindig utat tör magának. A nagy visszhangot kiváltó *Elérhetetlen föld* antológia egyik szerzője sose kedvelte a szolgálalkúséget. Ké-

¹ Mezey Katalin (szül. Budapest, 1943. május 30.) Kossuth- és József Attila-díjas költő, prózaíró, szerkesztő, műfordító. 1970 óta újságíró. Ugyanebben az évben egyik szerkesztője volt a *Kísérlet* című irodalmi folyóiratnak, amelynek példányait még megjelenésük előtt rendőrileg elkobozták. Irodalomszervezői munkássága is jelentős. Verseskötetek, gyerekkönyvek, elbeszélések, regények, drámakötetek jelzik immár sok évtizedes életútját. Csupán néhány kitüntetés a sok közül: József Attila-díj, a Magyar Érdemrend Tiszti- és Középkeresztje, Prima-díj, Artisjus Életmű Díj, Kossuth-díj.

sőbb sorra jelentek meg a könyvei, és jöttek az elismerések is. A Kosuth-díjas költő verset és prózát egyaránt ír, és régióink szinte mindegyik városában tartott már könyvbemutatót, előadást.

Milyen szakon végzett az egyetemen?

Magyar–népművelés szakra jártam, levelező tagozaton végeztem, mert három év után otthagytam az egyetemet. Közben nagybátyám meghívására egy szemesztert Zürichben, a Filológiai fakultáson végezhettem, ahol angol és német irodalmat hallgattam.

Hol volt az első munkahelye?

Tatabánya-Újvárosban, általános iskolában tanítottam. A pesti és a vidéki élet között akkoriban is karakteres különbség volt, könnyebben átlátható volt a társadalom.

Színházi ember is lehetett volna.

Felvettek a Színművészeti Főiskola rendező szakára, de előtte két évet a bölcsészkaron tanultam. Közben rájöttem, nem vagyok színházi embernek való. Jártam az Universitasba, az ELTE amatőrszínpadán szerepeltem, inkább csak stáztáltam. Ám idővel sokkal fontosabb lett számomra az irodalom, eltávolodtam ettől a pályától.

Különös, hogy egy családban ennyi művész található. Férje, Oláh János költő, író volt, az egyik fiuk, Lackfi János szintén költő, lányuk és kisebbik fiuk képzőművész.

Pedig sem az én családban, sem a férjem családjában nem találunk művészt, többnyire kétkezi emberek gyerekei vagyunk. Valószínű, hatott a gyermekeinkre az otthoni légkör, hogy könyvek és képek között nőttek fel.

Mikor publikált először?

Az *Egyetemi Lapok* közölte először a verseimet, tizennyolc éves voltam. Hamarosan én helyettesítettem a versrovat szerkesztőjét. Jelentősebb irodalmi folyóiratok 1963-tól hozták a verseimet, Nagy László közbenjárására. Ez volt az igazi debütálás. Sok bajom volt a szerkesztőkkel, ezért határoztam el, hogy elküldöm Nagy Lászlónak a verseim, ha azt mondja, nem jók, nem is írok tovább. Nem azt monda. Azokat a költeményeket is közölte, amelyeket az *Élet és Irodalom* szerkesztője előtte visszaadott. Nem kis elégtétel volt ez nekem.

Az első verseskötet?

1970-ben jelent meg. Először a Szépirodalmi akarta kiadni, de az volt a feltételük, hogy egy náluk megjelenő antológiában is szerepeljek, ami

szinte párhuzamosan jelent volna meg a kötettel. Már ez sem lett volna szerencsés, ráadásul ott volt még a megjelenés előtt álló *Elérhetetlen föld*, a kilencek antológiája. Megfogadtuk egymásnak, amíg nem jön ki a nyomdából a kötet, más antológiába nem adjuk a verseinket. Ezért átvittem a Magvető Kiadóhoz, ők publikálták az első könyvemet.

Ez volt az Amíg a buszra várunk című kötet.

Így van.

Azt mondják, az első könyvet könnyű megírni, a második sokkal nehezebb.

Ugyanekkor már a második is kész volt, mégis nyolc évet kellett várnom a megjelenésére, amelyet aztán a Szépirodalmi Kiadó fogadott el. Ez a kötet prózaverseket is tartalmazott, valószínű, ezért biztatott arra Illés Endre, hogy prózát is írjak. Addig sem állt távol tőlem a próza, rendszeresen írtam elbeszéléseket, csak nem jelentettem meg. Talán azért nem, mert prózaíró barátaim, Fejes Endre például a verseimet szerette, a prózámtól nem volt elragadtatva. Illés Endre kiszedte belőlem ezeket a szövegeket, amelyek aztán meg is jelentek első elbeszélés- és kisregénykötetemben (*Zöld vadon*, 1979).

Minden műfajban otthon van, látjuk az életművén.

Az igazság az, hogy a regényekkel például azért kínlódom, mert nagyon szeretek párbeszédet írni, viszont szeretném, ha nem lenne annyira egysíkú a prózám, hogy csak párbeszédéből áll. A drámaíráshoz is van belső kötődésem, pályakezdésem idején azért is indultam rendezőnek. Írtam drámákat már akkor is, de nem jelentek meg csak 1994-ben.

Mi a különbség a regény és a versek írása között? Szóval, a munkamódszerére lennék kíváncsi.

Párhuzamosan írok prózát, drámát és verset. Az a nagy különbség, hogy a regényhez sok idő kell, naponta le kell ülni a gép elé. Ha kizökkenek belőle, nehéz visszatérni. Nekem legalábbis mindig újra kell olvasnom az egészet, hogy tudjam folytatni.

Ne hagyjuk ki az Elérhetetlen földet, amely megjelenésekor robbant.

Négy *Elérhetetlen föld* című antológia jelent meg eddig, most jön az ötödik. Reprintben is megjelent eddig már kétszer az eredeti. Az elsőt egyik kiadó sem akarta felvállalni úgy, ahogy mi összeállítottuk. Végül az Írószövetség akkori elnökének, Darvas Józsefnek a segítségével nyomtatták ki. Azért volt az antológia megjelenésével addig gond, mert a kiadók nem

díjazták, hogy mi magunk szerkesztettük és változtatás nélkül akartuk kiadni, ezzel ellenszegültünk nekik, és nem adtuk be a derekunkat.

Azért is elég ritka ez a versgyűjtemény, mert mind a kilenc, akkori fiatal költő mára kifutotta a pályáját.

Én is azt hiszem, nem kell szégyenkezni senkinek közülünk.

Kik voltak a kilencek motorjai?

Utassy Jóska és Oláh János. Ők ketten és a kötet szerkesztője, Angyal János irodalomtörténész határozottan tudták, mit kell csinálnunk, erős, autonóm személyiségek voltak. Nem tűrték el azt a kiszolgáltatottságot, amit az akkori kiadáspolitika megkövetelt. Ennek a bosszúja lett az is, hogy férjemnek, Oláh Jánosnak az első verseskönyve csak 1972-ben jelent meg. Ekkor épp harmincéves volt, pedig már tizenhat évesen érett verseket írt, sőt, publikált is, pl. a *Kortárs* folyóiratban. Az, hogy abban a szolgalelkű korban végül kiadták az első kötetét, csak Juhász Ferenc támogatásának köszönhető.

Zsáknyi elismerése, kitüntetése van. Hova teszi ezeket?

Főleg az utóbbi időben találtak meg a kitüntetések, amelyek természetesen sokat jelentenek nekem. A régi rendszerben csupán 1985-ben részesültem elismerésben, a Füst Milán-jutalmat Weöres Sándor kezéből vehettem át. Nem szerettek akkoriban minket. Úgy tartották, hogy megosztó személyiségek vagyunk. A rendszerváltozás után kapott kitüntetések is visszajelzést jelentettek számomra, nyugalmat biztosítottak.

Min dolgozik jelenleg?

Kéves verset írok mostanában, sajnós. Eddig legutóbb megjelent elbeszéléskötetemre összpontosítottam, amely a tavalyi könyvhéten látott napvilágot *Régi napok rendje* címmel. De most éppen verseket írok, és persze prózát is. Kis műfajokat, miközben folyamatosan regényt akarok írni. Ezért is úgy írom az elbeszéléseket, hogy később össze lehessen építeni belőlük egy nagyregényt. Tudom, mely mozaikkockát írom éppen. Nagyjából készen van a fejemben a könyv, de ahhoz, hogy jobban haladjak, állandóan a számítógép előtt kellene ülnöm. Csakhogy ez még mindig nem jött össze.

Ismeri Nógrádot?

Hogyne, időnként megfordulok a régiójukban, könyvbemutatókat, előadásokat tartok.